

OBSAH

Vysvetlivky skratiek a značiek	8
Slovo na úvod (<i>V. Marčok</i>)	9
I. PERIPETIE ZMIEN LITERÁRNEJ SITUÁCIE (<i>V. Marčok</i>)	15
1. Posledné echo medzivojnového pluralizmu v literárnom živote (1945 – 1949)	16
2. Mocenské nastolenie totalitného modelu literárneho života (1950 – 1955)	25
3. Etapa pokusov o renováciu socialistickej literatúry a zápasov o obnovenie pluralizmu literárneho života a literatúry (1956 – 1970)	32
4. Pokus konsolidátorov socializmu o opätovné zavrátenie literatúry do totality jediného prípustného smeru (1971 – 1975)	40
5. Literatúra v situácii medzi dodržiavaním pravidiel konsolidácie a hľadaním únikových ciest do priestorov nezávislej tvorby (1976 – 1989)	46
6. Definitívne otvorenie cesty k pluralite po novembri 1989 (<i>Poznámky na okraj „postmodernizácie“ literárnej situácie</i>)	50
Postmodernizácia literárneho diania po roku 1990	55
7. Problematika periodizácie	61
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	64
II. PREMENY POÉZIE (<i>V. Marčok</i>)	
1. Pokus o regeneráciu demokratického pluralizmu v poézii povojnových rokov (1945 – 1948)	67
2. Päť rokov nevyhnutnej služby komunistickej strane, ale aj začiatkov disidentského vzdoru (1949 – 1955)	76
3. Poézia v situácii voľby medzi inovovaním socialistického realizmu a tvorbou alternatívnych programov. Zmarené nádeje na obnovenie pluralizmu (1956 – 1970)	84
4. Poézia zoči-voči novému mocenskému pokusu o obnovenie jej závislosti od politiky a ideológie (1971 – 1975)	117
5. Program „vyššej kvality“ v oficiálnom prúde a jeho postupné prerastanie do nových pokusov o vyslobodzovanie poézie zo zovretia politiky a ideológie (1976 – 1989)	124
6. Na rázcestiach pluralizmov	137
Hľadania básnikov prichádzajúcich na sklonku tisícročia (<i>J. Šrank</i>)	146
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	155
III. PREMENY FABULÁRNEJ PRÓZY (<i>V. Marčok</i>)	
1. Zmarené úsilie prozaikov o pokračovanie v intenciách demokratického pluralizmu v povojnových rokoch (1945 – 1949)	158
2. V zajatí dogmaticky chápaného socialistického realizmu (1950 – 1955)	172
3. Próza na rozhraniach angažovanosti a pravdy o človeku a živote (1956 – 1970)	182
4. Próza v rokoch mocenskej reštaurácie socialistického realizmu a dobrovoľného konsolidačného prispôsobovania i unikania cez národnú a univerzálne ľudskú tematiku. Zmarené projekty, zásuvková tvorba (1971 – 1975)	211

5. Tzv. románová situácia a postupná regenerácia odvahy na alternatívne pohľady. Disidentská próza. Definitívny nástup postmodernity (1976 – 1988)	223
6. Próza na rázcestí k pluralite definitívne otvorenom novembrom 1989 (<i>Poznámky na okraj</i>)	249
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	266
IV. VZNIK A PREMENY MODERNEJ FANTASTIKY (O. Herec – V. Marčok)	269
1. Regenerácia medzivojnových tendencií v povojnových rokoch (1945 – 1948)	270
2. Nový začiatok slovenskej fantastiky po roku 1956	271
3. SF napriek konsolidačnému obmedzovaniu na ceste k novým obzorom (70. a 80. roky)	276
4. SF po roku 1980 na orbite sebauvedomovania ako alternatívneho fenoménu	279
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	288
V. PREMENY DRAMATICKEJ TVORBY (V. Marčok)	
1. Doznievanie medzivojnového pluralizmu (1945 – 1948)	290
2. Dráma v bezvýhradných službách komunistickej ideológie a výstavby socializmu (1949 – 1956)	294
3. Dráma v zložitej situácii boja proti kultu osobnosti a zároveň obhajoby výdobytkov socializmu (1957 – 1971)	296
4. Dráma a divadlo pod kuratelou normalizátorov. Udržiavanie atmosféry nezávislosti v alternatívnych divadielkach (1972 – 1975)	299
5. Etapa nového otvárania sa drámy voči pluralite (1976 – 1988)	300
6. Dráma a divadlo po zrušení štátneho dohľadu a zoči-voči postmoderne otvorenej situácii (po roku 1989)	308
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	314
VI. PREMENY NEFABULÁRNEJ LITERATÚRY (V. Marčok)	315
1. Roky 1945 – 1949 – doznievanie medzivojnových tendencií pod vplyvom frapujúcich vojnových zážitkov	318
2. Roky 1950 – 1955 – koniec pluralizmu; vstup do služby novému politickému zriadeniu	321
3. Roky 1956 – 1970 – medzi bojom proti deformáciám kultu osobnosti a nespochybňovaním budovateľských úspechov; zápas o vyššiu kvalitu: koncept literatúry faktu	323
4. Paradoxné efekty konsolidačnej situácie (1970 – 1989)	330
5. Nové horizonty a diferenciacia v 90. rokoch	339
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	346
VII. VZNIK A PREMENY MODERNEJ LITERATÚRY PRE DETI A MLÁDEŽ (Z. Stanislavová – V. Marčok)	
1. Pokusy o revitalizáciu medzivojnového pluralizmu v povojnovom období (1945 – 1949) (<i>V. Marčok</i>)	348
2. V zajatí socializácie vedomia detí a mládeže na komunistický kolektivismus (1949 – 1955) (<i>V. Marčok</i>)	352
3. Zrod modernej literatúry pre deti a mládež (1958 – 1970) (<i>Z. Stanislavová</i>)	359
4. Moderná literatúra pre deti a mládež v 70. a 80. rokoch (<i>Čas stagnácie a nového zdvihu</i>)	364
5. Literatúra pre deti a mládež v 90. rokoch	369

6. Literárna veda o literatúre pre deti a mládež	375
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	379
VIII. PREMENY LITERÁRNEJ VEDY A KRITIKY (Viliam Marčok)	
A/ PREMENY LITERÁRNEJ VEDY (1945 – 2000)	
1. Stav literárnej vedy v povojnových rokoch (1945 – 1949)	381
2. Literárna veda v službách mocenskej prestavby literárneho života (1950 – 1956)	384
3. Hľadanie vlastnej tváre v službe socializmu (1961 – 1970)	386
4. Dôsledky normalizačných reštrikcií (1971 – 1976)	399
5. Čas služby marxistickej doktríny a pokusov o nové hľadanie vlastnej tváre (1976 – 1989)	403
6. Proces novej diferenciacie po roku 1989	411
B/ PREMENY LITERÁRNEJ KRITIKY	
1. Literárna kritika v rokoch prehraného zápasu o obnovenie plurality v povojnovej situácii (1945 – 1949)	418
2. Literárna kritika „prevodovou pákou“ komunistickej politiky (1949 – 1955)	422
3. Literárna kritika v dileme obhajoby jednotného modelu literatúry a obnovovania pluralitného života literatúry (1956 – 1970)	425
4. Literárna kritika v službách a kráždach „konsolidácie“ (1971 – 1976)	430
5. Literárna kritika medzi estetizáciou socialistickej literatúry a obhajobou oživených pluralitných tendencií (1976 – 1989)	432
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	436
IX. PREMENY EXILOVEJ A EMIGRANTSKEJ LITERATÚRY (J. Hvišč – V. Marčok)	
1. Organizačná a inštitucionálna báza exilovej literatúry	440
2. V znamení politickej publicistiky, hľadania miest trvalej existencie a ujasňovania programov (1945 – 1950)	445
3. Formovanie literárneho kontextu – kreácia a diferenciacia literárneho výrazu (1950 – 1968)	447
4. Situácia po auguste 1968 – zaostávanie prózy – nové predpoklady	452
5. Po roku 1989...	457
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	459
X. KRAJANSKÁ LITERATÚRA (1945 – 2000) (M. Babiak)	
1. Literatúra juhoslovanských Slovákov	462
Poézia	463
Próza	467
Literatúra pre deti	468
Literárna veda a kritika	469
2. Literatúra rumunských Slovákov	470
Poézia	471
Próza	472
3. Literatúra maďarských Slovákov	472
Poézia	473
Próza	474
Použitá a odporúčaná odborná literatúra	475
Register mien a výberový register diel	476